

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Demetrij, oarricidij rei, defensio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

Genius. nandi libido. *Fortuna autem, per quam se servatum hic Perseus dicit, est ipse Genius* *ταπεινωσας γαρ υς υς ut dicitur à Menandro.*

Lustratio. III. Parricidij crimen intentatum, colligitur ex effectibus, & adversus, ac primum ex recenti lustratione, qua imago in sua pugna fuit. *Lustrale certamen à Tacito vocatur. Annal. lib. 16. Hanc inquit Perseus dum obiret Demetrius, pone ludo iunxit parricidium.*

IV. Probabilis sit oratio ex circumstantiis aptissime enucleatis: *Hinc acris, & nervosa pugnacitas.*

Dii Paterni Penates. V. Post rem probatam, per Aporiam adhibetur motus non vi accersitus, sed leniter è suo fonte derivatus, *Dii autem paterni quorum hic meminit, sunt Penates, de quibus Clemens Alexandrinus πρὸς ἠεροῦ, & Schol. Apollon. & Arnob. adversus gentes l. 1. & l. 3.*

VI. Gradum facturus ad aliud crimen, callide nomen, & benevolentiam Patris usurpat, deinde summa dexteritate inpeccit criminationem de amicitia cum Romanis, & spe inuadendi regni, *Philippus autem multatus fuerat aliqua parte imperii à Romanis & nondum concoctus dolor. Sciebat Perseus qua parte inim exulceratus suspicacis Parentis animus esset ferendus.*

Demetrius carus Romanis. VII. Hac igitur ianua, quam sibi patere facilius existimabat, irrepit, graviter exagitat Demetrium, ob amicitiam Romanorum, apud quos legatus fuerat: *Hinc dira amulatio seni instillatur, ita autem in responsis Senatus ferebatur, ἢ ἀπὸ οἰ Πρωτοῦ πρὸς αὐτὸν ἔδωκεν ἄριστον, καὶ πρὸς τοῖς ἑτέροις ἀναστήσειν. Polybius.*

Talanta. VIII. Firmatur coniectura ex T. Quintii literis ad Demetrium, & callidissime in odium Patris adducitur miser adulescens: efficaci autem oratione dixit, Demetrius ijs omnia est. *Sic gracè dicunt τάλαντα, quod est lasinè octulsi: Arbitrè in Satyrico, Quare in cœlum abiit, & Trimalcionis Talanta est.*

IX. In peroratione pretenditur simulata moderatio, pessimi consilii artifex, sicut fratrum cruem ista rabies, sed vix malitia sua integumentis evoluta.

pendè ab ijsdem locis, maximè autem conatur repugnantibus implicare adversarium: quod argumentum ad confutationem potentissimum esse solet. *Dictio nobilis est, miserationes valde graves, & opportune.*

Omnia, quæ reorum antea fuerant auxilia: Pater, præoccupavit accusator, simulatque lachrymis in alterius perniciem, veras meas lachrymas suspectas tibi fecit: quum ipse, ex quo ab Roma redij, per occulta cum suis colloquia, dies, noctesque insidietur vltro mihi: nunc non insidiatoris modo, sed latronis manifesti, & percussoris speciem induit. Periculo suo te exteret, vt innoxio fratri per eundem te maturet perniciem: per fugium sibi nusquam suspectum esse ait, vt ego ne apud te quidem spei quicquam reliqui habeam: Circumuentum, solum, inopem, invidia gratiæ externa, quæ obest potius, quam prodest, onerat. Iam illud quam accusatoriè, quod noctis huius crimen miscuit cum cætera infectatione vita meæ, vt & hoc, quod iam, quale sit, scies, suspectum alio vitæ nostræ tenore faceret, & Nam vanam criminationem spei, voluntatis consiliorum meorum, nocturno hoc ficto, & composito argumento, fulciret: simul & illud quæsiuit, vt repentina, minimeque præparata accusatio videretur; quippe ex noctis huius metu, & tumultu repentino exorta. Oportuit autem, Perseu, si proditor ego Patris, regni que eram, si cum Romanis, si cum alijs inimicis Patris inieciam consilia, non expectatam fabulam esse noctis huius, sed proditionis meæ ante me accusatum, si illa criminosa, ac vana accusatio erat, inuidiamque tuam adversus me magis, quam crimen meum indicatura, hodie quoque eam, aut prætermitti, aut in aliud tempus differri, vt perspiceretur, vtrum ego tibi, an tu mihi nouo quidem, & singulari genere odij insidias fecisses. Ego tamen, quantum in hac subita perturbatione potero, separabo ea, quæ tu confundisti, & noctis huius insidias aut tuas, aut meas detegam. Occidendi sui consilium me inisse videri vult, vt scilicet maiore Fratre sublato, cuius iure gentium, more Macedonum, tuo etiam (vt ait) iudicio regnum futurum est: ego minor in eius, quem occidisse, succedere locum. Quid ergo illa sibi vult pars altera

DEMETRII, PARRICIDII rei, defensio.

Relegit duo crimina obiecta, & confutat

orationis, qua Romanos à me cultos ait, atque eorum fiducia in spem regni me venisse? Nam, & si in Romanis tantum momenti esse credebam, vt quem vellet, imponerent Macedoniae regem, & mea tantum apud eos gratia confidebam: quid opus parricidio fuit? an vt cruciatum fraterna cede diadema gererem? vt illis ipsis apud quos aut vera, aut certe simulata probitate partam gratiam habeo (si quam forte habeo) execrabilis, & inuisus essem? Nisi T. Quintium credis, cuius virtute, & consilij me nunc arguis regi, quum & ipse tali pietate viuat cum fratre, mihi fraternae cedis fuisse autorem. Idem non Romanorum solum gratiam, sed Macedonum iudicia, ac pene omnium Deorum, hominumque consensum collegit, per quae omnia se mihi parem in certamine non futurum, crediderit: Idem, tanquam in alijs omnibus rebus inferior essem, ad scelus spem ultimam confugisse me insimulat. Vis hanc formulam cognitionis esse, vt vter zimuierit, ne alter dignior videretur regno, is consilium opprimendi fratris, iudicetur cepisse? exequamur tamen quocumque modo conficti ordinem criminis. Pluribus modis se peccatum criminatus est, & omnes infidiam vias in vnum diem contulit. Volui interdium eum, post lustrationem quum concurrimus, & quidem (si Dijs placet) lustrationum die occidere: volui, quum ad caenam inuitauit, veneno scilicet tollere: volui, quum comestatum gladijs accincti me secuti sunt, ferro interficere. Tempora quidem qualia sint ad parricidium electa, vides: lusus, conuiuij, comestationis, quis dies, qualis? quo lustratus exercitus, quo inter diuisam victimam, praeteris omnium qui vnquam fuere Macedoniae regum armis, reges duo solito more tua regentes latera, Pater, praeuecti sumus, & securum est Macedonum agmen? Hoc ego, etiam si quid ante admisisset piaculo dignum, lustratus, & expiatus sacro, tum, quum maximè in hostiam, itineri nostro circumdatam, intuens, parricidium, venena, gladios in comestatione praeparatos volutabam in animo, vt quibus alijs deinde sacris contaminatam omni scelere mentem expiarem? sed caecus criminandi cupiditate animus, dum omnia suspecta efficere vult, aliud alio confudit. Nam si veneno te inter caenam tollere volui, quid minus aptum fuit, quam pertinaci certamine, & concursu iratum te efficere, vt meritò, sicut fecisti, inuitatus ad caenam abnuers? quum au-

tem iratus negasses, vtrum vt placarem reddenda opera fuit, vt aliam quaerirem occasionem, quoniam semel venenum paraueram? an ab illo consilio velut transiliendum ad aliud fuit, vt ferro te, & quidem eo die, per speciem comestationis occiderem? quo deinde modo, si te metu mortis credebam caenam euitasse meam, non ad eodem metu comestationem quoque euitaturum existimabam? non est res, qua erubescam, Pater, si die festo inter aequales largiore vino vsum vsus, tu quoque velim inquiras, qua laetitia, quo lusu apud me celebratum hesternum conuiuium sit, illic etiam prauo forsitan odio prouehente, quod in iuuenili armorum certamine, pars nostra non inferior fuerat: miseria haec, & metus crapulam facile excusserunt. Quod si non interuenissent, insidiatores somno sopiti iaceremus. Si domum tuam expugnaturus, capta domo dominum interfecisseturam; non temperassem vno in vnum diem non milites meos abstinuissem? Et, ne ego me solum nimia simplicitate tuear, ipse quoque minime malus, ac suspicax frater, nihil aliud scio, inquit, neque arguo, nisi quod cum ferro comestatum venerunt. Si quaeram, vnde id ipsum scias, necesse erit aut speculatorum tuorum plenam domum fuisse meam, aut illos ita aperte sumpsisse ferrum, vt omnes viderent, & ne quid ipse aut prius inquisisset, aut nunc criminose argumentari videretur, te quaerere ex ijs, quos nominasset, iubebat, an ferrum habuissent: vt tanquam in re dubia, quum id quaesisses, quod ipsi fatentur, pro conuictis haberentur, quin tu illud quaeri iubes, num tui occidendi causa ferrum sumpsissent, num me auctore, & sciente. Hoc enim videri vis non illud, quod fatentur, & palam est, & sui se tuendi causa sumpsisse dicunt. Recte, an perperam fecerint, ipsi sui facti rationem reddent: meam causam, quae nihil eo facto contingitur, ne miscueris, aut explica vtrum aperte, an clam te aggressuri fuerimus. Si aperte, cur non omnes ferrum habuimus, cur nemo, praeter eos, qui tuum speculatorem pulsarunt? Si clam, quis ordo consilij fuit? conuiuii soluto, cum comestator ego discessissem, quatuor substiterint, vt sopitum te aggredierentur, quomodo se fecerint, vt & alieni, & mei, & maximè suspecti, quia paulo ante in rixa fuerant, quomodo autem trucidato te, ipsi euasuri fuerint? quatuor gladijs domus tua capi, & expugnari potuit? quum

tu, omisâ istâ nocturnâ fabulâ, ad id, quod doles, quod inuidiam vrit, reuertes: cur vquam regni tui mentio fuit Demetri, cur dignior patris fortunâ successor quibusdam videris, quam ego, quum spem meam, quâ, si tu non esses, certa erat, dubiam, & sollicitam facis? Hæc sentit Perseus, & si non dicit: hæc istum inimicum, hæc accusatorem faciunt: hæc domum, hæc regnum tuum criminibus, & suspitionibus replent. Ego autem, Pater, quemadmodum nec tunc sperare regnum, nec ambigere vquam de eo forsitan debeam, quia minor sum, quia tu me maiori cedere vis: sic illud nec debui facere, nec debeo, vt indignus omnibus videar. Id enim vitij meis, non cedendo cui ius, fasque est, non molestia consequar. Romanos obijcis mihi, & ea quæ gloriæ esse debent in crimen vertis. Ego nec obses Romanis, vt traderer, nec vt legatus Romam mitterer, à te petij: missus, ire non reculaui: vtroque tempore ita me gessi, ne tibi pudori, ne regno tuo, ne genti Macedonum essem: itaque mihi cum Romanis amicitia causa fuisti, Pater, quoad tecum illis pax manebit, mecum quoque gratia erit: si bellum esse coperit: qui obses, qui legatus pro patre, non inutilis fui, idem hostis illis acerrimus ero. Ne hodie vt proficit mihi Romanorum gratia, postulo: nec oblit, tantum deprecor: nec in bello cœpit, nec ad bellum referretur. Pacis pignus fui, ad pacem retinendam legatus missus sum: neutra res mihi nec gloriæ, nec crimini sit. Ego si quid scelerate in fratrem admisi, nullam deprecor pœnam. Si innocens sum, ne inuidia conflagrem, quum crimine non possum, deprecor. Non hodie me primum frater accusat, sed hodie primum aperte, nullo meo in se merito. Si mihi Pater succenseret, te maiorem fratrem pro minore deprecari oportebat: te adolescentiæ, te errori veniam impetrare. In eo, vbi præsidium esse oportebat, ibi exitium est. E conuiuio, & comestratione prope semisomnis, raptus sum ad causam parricidij dicendam: sine aduocatis, sine patronis, ipse pro me dicere cogor, si pro alio dicendum esset, tempus ad meditando, & ad componendam orationem sumpsissem, quum quid aliud, quam ingenij fama periclitaret, ignarus quid accessurus essem, te iratum, te iubentem dicere causam, fratrem accusantem audiui. Ille diu ante præparata, meditata in

me oratione est usus, ego id tantum temporis, quo accusatus sum ad cognoscendum, quid ageretur, habui: vtrum illo momento horæ accusatorem audirem, an defensionem mediterer? attonitus repentino, atque inopinato malo, vix quid obijceretur intelligere potui: nedum satis sciam quomodo me tuear. Quid mihi spei esset, nisi Patrem iudicem haberem? apud quem, etiamsi à fratre charitate vincor, misericordia certe, reus vinci non debeo. Ego enim, vt me mihi, tibi que serues, precor: ille vt me in securitatem suam occidas, postulas, quid eum quum regnum ei tradideris, facturum eredis in me esse, qui iam nunc sanguine meo, sibi indulgeti æquum censet?

O E C O N O M I A

orationis.

I. Exordium apertissimum, & ex tempore natum, in quo veritas accusatoris delegit, & exulceratum patrem prudenter mitigat.

II. Dolum malum huius criminationis arguit dilemmate, si enim antea proditor Demetrius, cur tantum scelus in Patrem, & regnum tacebatur? Si primum, quorsum illa visus criminationis?

III. Confutatio, in qua artificiose, & subtiliter aduersarium urget à repugnantibus, incredibile esse palam faciens, eum qui amicitia Romanorum tantum posset ad submouendum fratrem, ad vltimum parricidij scelus animum conuertisse. Accedit Titi Quintii persona grauitas, cuius mores sunt ab istis sceleribus alieni.

IV. Urget maximè repugnantia aduersarii argumenta. Nam cum Deorum, & hominum consensum collegerit penes Demetrium, incredibile est eundem parricidio voluisse, quod illi tanta fauoris lenitate obtigerat.

V. Diluit suspicionem parricidij ab adiunctis temporum, & locorum, non satis tamen firma videntur argumenta. Quod autem hic ait de lustratione per victimam, Cruentum habes huius lustrationis ritum apud Herodot. lib. 4. Vbi Xerxes Pythio Lydo, filiorum patri, vnus Xerxis vacationem à militia postulanti, quem vellet eligere permisit: Deinde, quem elegerat in duas partes distractum, ab vtroque via latere posuit, & hæc victima lustrauit exercitum. Non pecude, quod fieri solebat, sed humano cruce abusus.

VI. Crimen diluit à securitate animi, & lassitia huius

Tttt

Demetrii
honestâ &
sublimis
oratio.

Querimo-
nia Demetrii
grauis.

huius dici, qua in homicidijs esse minimè poterat. Præbanam autem & candidam excusationem præmittit, maxime apud suam gentem, cui grata Regum vinolentia. Tacit. Ann. 9.

Vinolentos non admittunt magna consilia.

Porro magna consilia violentos non admittunt. Quippe anima secca sapientissima, & in ebrietate, ut ait Clemens Alexandrinus, κούρηται ὁ νῦς ἀνθρώπου περιφύεται, & ἄλλοι αἰεὶ ἐπιπέδονται. Ἔστι δὲ αἰεὶ ἐπιπέδονται τὴν ἰσχυρίαν. Gubernatrix humana mens abijpitar, quasi fluctu se ebrietate superfundente, & mari immerfa caligat.

VII. Confutat quod obiectum fuit de armatis, ac iis & ut loci oratione; cuius tamen argumenta non sunt Gordii nodi.

VIII. Transit à criminatione parricidij ad causam fratris in eodis, quam per captam sermocinationem præclare insinuat. Invidabat quippe Perseus Demetrio singulares animi & corporis dotes, quibus dignior habebatur regno. Hoc de ipso Demetrio testatur Polybius, legatione, lib. πρῶτη, inquit, πολλὴ τῆ ἀδελφῆς περὶ τὰ δὲ πᾶντα καὶ δυστέρων καὶ τῆ φύσει καὶ τῆ κατὰ χεῖρα. Inde autem constat am fratris invidiam prudenti, honesta sublimi oratione diluit.

IX. Delabitur ad amicitiam Romanorum. In quo adversarii criminationes magnifice confutat, eo orationis charactere usus, quem ἁμυγνῶντα Græci Rhetores appellant.

X. Peroratio suavis, & artificiosa, in qua animadverses postulationes æquas, & civiles, motus commiserationis lenes simul & graves, ex causa iniquitate, & angustis, in quas miser adolescens coniectus est, excitates: Tum aptam Patris delinitionem, qua non ex inclinato in dolorem aut assantationem animo sed ex vera generositate oritur.

GRATERI ORATIO de Philotæ supplicio.

Ex Curtio.

Hæc est valdè artificiosa, simplex verbis, magna sensibus, & in occultanda invidia, qua ardebat adversus Philotam, callidissima.

Venia est misericordia quanti facienda.

Vinam in principio quoque huius rei nobiscum deliberasset: Suavissimus, si

Philotæ velles ignoscere, paterere potius ignorare eum, quantum deberet tibi, quam vique ad mortis metum adductum cogeres potius de periculo suo quam de tuo beneficio cogitare. Ille enim semper invidiari tibi poterit, tu non semper Philotæ poteris ignoscere. Nec est quod existimes eum qui tantum facinus ausus est, venia posse mutari. Scit eos, qui misericordiam consumperunt, amplius sperare non posse. At ego, etiam si ipse vel penitentia, vel beneficio tuo victus quiescere velit, patrem eius Parmenionem tunc ducem exercitus, & inueterata apud milites tuos autoritate, haud multum infra magnitudinis tuæ fastigium positum, scio non æquo animo salutem filij sui debiturum tibi. Quædam beneficia odimus; meruisse mortem, confiteri puæ. Superest ut malis videri, iniuriam accepisse, quam vitam. Proinde scio tibi cum illis de salute esse pugnandum; satis hostium superest, ad quos persequendos ituri sumus. Latius à domesticis hostibus muni. Hos si submoueas, nihil metuo ab externo.

OECONOMIA orationis.

- I. Primo statuit misericordiam nullam esse, vobis si rigorum deformitas præualat, ut ait Cornel. Tacit. Annal. 11.
- II. Deinde, si quis locus esset misericordiam, tametsi tam nobilis nunquam fidendum esset, qui hoc ipsum beneficium, quasi sua ignominia monumentum odisset.

ORATIO PHILOTÆ ad milites. Argumentum.

Post regi orationes habitas quibus fald accensabatur Philotas iam supremo supplicio afficiendus, his se purgare conatur, sed frustra; nam præiudicium Alexandri immutari non poterat, & postea etiam per questiones & tormenta coactus plura veris dicebat. Verum hæc oratione ad milites adstantes, utitur quum excessisset Alexander è concione, purgare de suspitione parricidij, de amicitia Amyntæ, de literis in Alexandrum scriptis, graves affectus inmiscet.

Ex.